

اجلاس ژوئن ۲۰۰۳ شورای حکام

مدیرکل آژانس بین المللی انرژی اتمی، بنابه درخواست شورای حکام در ماه مارس ۲۰۰۳ گزارش خود را درمورد فعالیت های هسته ای جمهوری اسلامی ایران در ۱۸ ژوئن ۲۰۰۳ (۲۸ خرداد ۱۳۸۲) به شورای حکام ارائه نمود. در این گزارش آمده است که ایران در برآورده کردن تعهدات خود طبق موافقت نامه پادمان با آژانس درمورد گزارش مواد هسته ای (۱۸۰۰ کیلوگرم اورانیوم طبیعی وارداتی در سال ۱۹۹۱)، بازفرآوری و کاربرد آن مواد و اظهار تأسیساتی که مواد در آن ها ذخیره و بازفرآوری شده اند، قصور ورزیده است. جمهوری اسلامی ایران نیز پاسخ داد که میزان مواد مزبور به حدی نبوده است که باید اظهار شود (کمتر از ۱ کیلوگرم اورانیوم مؤثر). در قسمت دیگری از گزارش آقای البرادعی آمده است که بدون امضاء و اجرای پروتکل الحاقی، توانایی آژانس در ارائه تضمین های معتبر در مورد برنامه ها و فعالیت های هسته ای اظهار نشده، محدود است.

نکته مهم و قابل توجه این است که گزارش مدیرکل آژانس هیچ گونه تخلف یا نقض تعهدی را از سوی جمهوری اسلامی ایران احراز نکرده است. از این رو، شایسته نبود که عدم اظهار ۱۸۰۰ کیلوگرم اورانیوم طبیعی در ۱۹۹۱ که برطبق موافقت نامه پادمان فیما بین ایران با آژانس نیازی به اظهار آن نمی باشد، بزرگ نمایی شده و برای پیوستن جمهوری اسلامی ایران به پروتکل الحاقی که یک پروتکل داوطلبانه است نه اجباری، فشار وارد شود.

در پایان اجلاس مزبور نیز رئیس شورای حکام صرفاً یک جمع بندی را از اظهارات ارائه شده در اجلاس ارائه نمود. از این رو، شورای حکام در اولین اجلاس خود درخصوص موضوع هسته ای ایران در ژوئن ۲۰۰۳ نه قطعنامه ای تصویب کرد و نه از شورای امنیت خواست که موضوع را بررسی نماید. این در حالی بود که آمریکا به شدت به منظور تصویب قطعنامه ای علیه جمهوری اسلامی ایران با اعضای شورای حکام در حال مذاکره بود و با همراه کردن متحدان غربی خود، موضوع هسته ای ایران را در دستورکار شورای حکام حفظ کرد.

همان گونه که جمهوری اسلامی ایران مکرراً اعلام کرده است، هیچ گونه فعالیت و مواد هسته ای اظهار نشده در ایران وجود نداشته و ندارد. مدیرکل آژانس در سال ۲۰۰۰ اولین بازدید خود را از جمهوری اسلامی ایران انجام داد. در این بازدید، قصد ایران برای انجام برخی فعالیت ها در حوزه فناوری چرخه سوخت هسته ای و ساخت تأسیسات آن ها نظیر تبدیل اورانیوم (UCF) به اطلاع وی رسید. با وجود این که ایران در آن زمان به ترتیبات فرعی جدید نپیوسته بود، لیکن پرسشنامه اطلاعات

طراحی این تأسیسات در اصفهان و سایر فعالیت های چرخه سوخت را در سال ۲۰۰۰ به آژانس ارسال نمود. در واقع، آژانس ۴ سال زودتر از زمانی که ایران تحت موافقت نامه جامع پادمان خود به انجام این اقدام موظف بود، از این اقدام مطلع شد. مدیرکل آژانس همچنین در ۲ بهمن ۱۳۸۱ (۲۱ فوریه ۲۰۰۳) از تأسیسات نظنز بازدید کرد. برای مدیرکل نیز تردید نبود که ایران مجبور نبود طبق موافقت نامه پادمان پرسشنامه اطلاعات طراحی را قبل از این بازدید به آژانس ارائه نماید. برطبق موافقت نامه پادمان، ایران باید ۱۸۰ روز قبل از معرفی مواد به این تأسیسات به این اقدام مبادرت می نمود و درواقع با وجودی که هیچ تعهدی در این خصوص نداشت، به این اقدام شفاف ساز دست زد. بنابراین، اطلاق فعالیت اظهار نشده یا پنهان کاری در این خصوص کاملاً و قطعاً نادرست است. تمامی فعالیت های هسته ای گذشته ایران که طبق موافقت نامه جامع پادمان باید اعلام می شدند، اظهار شده بودند و هیچ یک از این فعالیت ها نیز چه براساس اساسنامه آژانس و چه برطبق معاهده منع گسترش سلاح های هسته ای، فعالیت ممنوعه نبوده و نیستند.

۱. گزارش مدیرکل آژانس در خصوص اجرای موافقت نامه پادمان در ایران^۱ و^۲

الف) تحولات اخیر

در اجلاس سالانه کنفرانس عمومی آژانس در سپتامبر ۲۰۰۲، آقای آقازاده معاون رئیس جمهور و رئیس سازمان انرژی اتمی ایران اظهار داشت که ایران به یک برنامه درازمدت برای ساخت نیروگاه های هسته ای با ظرفیت کلی ۶۰۰۰ مگاوات در ظرف دو دهه همت گماشته است. او همچنین گفت که چنان پروژه قابل توجهی مستلزم یک برنامه ریزی و طراحی تمام عیار و پیشرفته در زمینه های مختلف فناوری هسته ای اعم از چرخه سوخت، ایمنی و مدیریت پسماندهای هسته ای می باشد. در جریان این کنفرانس، مدیرکل طی دیدار با معاون رئیس جمهور ایران از وی پرسید که آیا ایران ساخت تأسیسات بزرگ هسته ای زیرزمینی در نطنز و همچنین کارخانه تولید آب سنگین در اراک را که در رسانه ها در ماه اوت ۲۰۰۲ خبر آن انتشار یافته بود، تأیید می کند یا خیر که معاون رئیس جمهور ایران توضیحاتی پیرامون مقاصد و نیت ایران در توسعه بیشتر چرخه سوخت هسته ای خود ارائه و موافقت خود را با سفر مدیرکل و متخصصان امور پادمانی به ایران و بازدید از دو محل مذکور و همچنین مذاکره با مقامات ایرانی در ارتباط با طرح های تحقیق و توسعه هسته ای این کشور اعلام نمود. برنامه ریزی اولیه برای انجام این سفر برای ماه اکتبر ۲۰۰۳ صورت گرفته بود، اما نهایتاً بین روزهای ۲۱ و ۲۲ فوریه ۲۰۰۳ این سفر انجام شد. مدیرکل را در این سفر، معاون امور پادمان وی و رئیس بخش عملیات (ب) پادمان آژانس همراهی کردند. در این سفر، مدیرکل در جریان برنامه غنی سازی اورانیوم توسط ایران قرار گرفت. این برنامه شامل دو تأسیسات جدید در نطنز بوده، یعنی یک کارخانه آزمایشی غنی سازی سوخت که به تکمیل ساخت نزدیک بود و دیگری، یک کارخانه غنی سازی سوخت در مقیاس صنعتی بود که زیر ساخت قرار داشت. ساخت این دو مرکز در

---

^۱ Gov ۲۰۰۳/۴۰, ۶ June ۲۰۰۳.

^۲ از آنجا که گزارشات آژانس در خصوص اجرای موافقت نامه پادمان در جمهوری اسلامی ایران از لحاظ متنی طولانی بوده و عموماً موارد فنی را پوشش می دهند، لذا به منظور پرهیز از طولانی شدن این مجموعه و همچنین تدوین مطالب به گونه ای که درک آن برای خوانندگان محترم آسان تر گردد، خلاصه ای از این گزارشات که تمامی ابعاد هر گزارش را پوشش دهد درج خواهد شد. بدیهی است خوانندگان محترم در صورت تمایل برای مطالعه متن کامل این گزارشات می توانند با استفاده از شماره سند مربوطه که به عنوان منبع هر گزارش آمده است، از طریق سایت اینترنتی آژانس بین المللی انرژی اتمی به آن دسترسی یابند. از طرف دیگر، انعکاس گزارشات آژانس در این مجموعه به منزله تأیید آن ها نمی باشد.

جریان این سفر برای نخستین بار به آژانس اظهار گردید^۱ و در طول آن، مدیرکل موفق شد از هر دوی آن‌ها بازدید به عمل آورد. ایران همچنین تأیید نمود که کارخانه تولید آب سنگین در اراک در حال ساخت است. در این سفر، مدیرکل اطلاع یافت که ایران ترتیبات فرعی اصلاح شده را که در سال ۱۹۹۲ توسط شورای حکام مورد بازنگری قرار گرفته بود، می‌پذیرد. بدین ترتیب، چنین امری مستلزم ارائه به موقع اطلاعات مربوط به طراحی تأسیسات جدید و تغییرات حاصل در تأسیسات موجود و همچنین ارائه اطلاعات به روز در خصوص مکان‌های جدید خارج از این تأسیسات که مواد هسته‌ای در آن‌ها معمولاً به کار می‌رود، می‌باشد. این موضوع، طی نامه‌ای به آژانس در مورخ ۲۶ فوریه ۲۰۰۳ از سوی ایران مورد تأیید قرار گرفت.

همچنین در پاسخ به پرسش آژانس در مورد انتقال مقدار مشخصی از مواد هسته‌ای به ایران که توسط کشور تأمین کننده در پاسخ به سوالات آژانس مورد تأیید قرار گرفته بود، ایران دریافت اورانیوم طبیعی در سال ۱۹۹۱ را پذیرفت. این موضوع که قبلاً به آژانس گزارش نشده بود، شامل اقلام UF_6 (۱۰۰۰ کیلوگرم)، UF_4 (۴۰۰ کیلوگرم) و UO_2 (۴۰۰ کیلوگرم) می‌شد.^۲

در طول مذاکرات ماه فوریه بین معاون پادمان آژانس و مقامات ایرانی در ایران، آژانس به اطلاعات حاصل از منابع آزاد در خصوص انجام احتمالی فعالیت‌های غنی‌سازی در کارگاه شرکت کالای الکتریک در تهران اشاره نمود. مقامات ایرانی تصدیق کردند که کارگاه مزبور برای تولید قطعات سانتریفیوژ به کار گرفته شده است. آنان، در عین حال تأکید کردند که هیچ عملیاتی در زمینه برنامه توسعه سانتریفیوژهای ویژه غنی‌سازی از جمله استفاده از مواد هسته‌ای چه در شرکت کالای الکتریک و چه در هر جای دیگر در ایران صورت نگرفته است. در حالی که تأسیسات مربوط به تولید قطعات سانتریفیوژ جنبه هسته‌ای ندارند که بخواهند به موجب موافقت نامه پادمان به آژانس اظهار شوند، اما در راستای سیاست شفاف‌سازی که از سوی آژانس اعلام گردید از ایران خواسته شد اجازه

---

^۱ باید اظهار داشت که برطبق ترتیبات فرعی اجرای پادمان، یک تأسیسات باید ۱۸۰ روز قبل از تزریق مواد به آن به آژانس اظهار گردد. ترتیبات فرعی اصلاح شده نیز مقرر می‌دارد که تأسیسات هسته‌ای از ابتدای قصد کشورها در مورد ساخت آن‌ها باید به آژانس اظهار گردند. جمهوری اسلامی ایران به ترتیبات فرعی جدید نپیوسته بود که بخواهد بر مبنای آن عمل نماید. از این رو، با توجه به زمان تزریق مواد به تأسیسات نطنز، باید گفت که ایران چندسال زودتر از آن چه که موظف بود این تأسیسات را به آژانس اظهار نموده است (مؤلف).

^۲ برطبق ماده ۹۵ موافقت نامه پادمان فی مابین ایران و آژانس، واردات اورانیوم طبیعی هنگامی باید به اطلاع آژانس برسد که از یک کیلوگرم مؤثر بیشتر باشد. حال آن که طبق این ماده از موافقت نامه پادمان، مواد وارداتی مورد اشاره بسیار کمتر از میزان اعلام شده (یک کیلوگرم مؤثر) بوده است (مؤلف).

بازدید از کارگاه مزبور و اخذ نمونه های محیطی در آن را به منظور کمک به آژانس در راستی آزمایی این اظهاریه ایران و همچنین تأیید عدم وجود مواد و فعالیت های اظهارنشده هسته ای اعطاء نماید. این درخواست در ابتدا از سوی ایران رد شد. مقامات ایران به آژانس گفتند که ایران چنان بازدیدها و نمونه برداری های محیطی را تنها هنگامی که پروتکل الحاقی اجراء شود، الزامی می داند. به هر حال، آنان بعداً با اجازه دسترسی به کارگاه موافقت کردند و خاطرنشان ساختند که اجازه نمونه برداری های محیطی را در جریان سفر متخصصان غنی سازی آژانس که برای روزهای ۷ تا ۱۱ ژوئن ۲۰۰۳ تنظیم شده، بررسی خواهند کرد.^۱

در ۲۶ فوریه ۲۰۰۳ لیستی از سایر پرسش ها و درخواست ها به منظور تبیین موضوع سانتریفیوژها و برنامه های غنی سازی لیزر و همچنین برنامه آب سنگین ایران به این کشور تسلیم شد و ارائه پاسخ کتبی درخواست گردید. در چهارم ژوئن ۲۰۰۳، پاسخ کتبی ایران دریافت شد. جزئیات این پاسخ در مذاکره با مقامات ایرانی بررسی و پیگیری خواهد شد.

ایران طی نامه ای در مورخ ۵ می ۲۰۰۳، برای نخستین بار نیت خود را برای ساخت یک رآکتور تحقیقاتی آب سنگین در اراک (رآکتور تحقیقات هسته ای ۴۰ مگاواتی ایران موسوم به IR۴۰) به آژانس اطلاع داد. ایران همچنین آژانس را در جریان برنامه خود برای آغاز ساخت یک کارخانه تولید سوخت در اصفهان در سال ۲۰۰۳ قرارداد.

ب) اجرای پادمان ها

بخش عمومی ترتیبات فرعی که از سال ۱۹۷۶ تا ۲۶ فوریه ۲۰۰۳ در مورد ایران به اجراء گذاشته شده است، تا سال ۲۰۰۲ شامل یک متن استاندارد بوده که خواستار ارائه اطلاعات مربوط به طراحی تأسیسات جدید در مدت حداکثر ۱۸۰ روز قبل از انتقال مواد هسته ای به تأسیسات بوده است. این متن، همچنین خواستار ارائه اطلاعات مربوط به اماکن جدید خارج از تأسیسات همراه با گزارش مربوط به دریافت مواد هسته ای در این اماکن بوده است. با پذیرش اصلاحات ترتیبات فرعی پیشنهاد شده از سوی آژانس توسط ایران در ۲۶ فوریه ۲۰۰۳، بخش عمومی ترتیبات فرعی اکنون از ایران

---

^۱ جمهوری اسلامی ایران از همان ابتدای شروع موضوع هسته ای در آژانس، سیاست شفاف سازی و تعامل با آژانس را در پیش گرفت. بازدید مدیرکل آژانس از نطنز و در واقع اظهار این تأسیسات چندسال زودتر از موعد موظف، و همچنین انجام اقدامات فراتر از تعهدات پادمانی خود نظیر اعطای دسترسی به شرکت کالاکتريك که از همان ابتدای کار صورت گرفتند، نمونه هایی از این سیاست می باشد (مؤلف).

می خواهد تأسیسات جدید خود و همچنین تغییرات تأسیسات موجود را از طریق ارائه اطلاعات مربوط به طراحی اولیه به محض اتخاذ تصمیم به ساخت آن یا صدور دستور ساخت آن، به آژانس گزارش نماید. این بخش همچنین از ایران می خواهد سایر اطلاعات مربوط به طراحی تأسیسات را همگام با توسعه آن به آژانس ارائه نماید. همچنین لازم است اطلاعات مربوط به تعریف، طراحی اولیه و مراحل مختلف ساخت و استفاده، به موقع به آژانس ارائه شود.^۱

مواد هسته ای وارداتی:

مواد اورانیوم UF_6 و UF_4 که در سال ۱۹۹۱ توسط ایران وارد شده، موادی هستند که همان گونه که در ماده ۳۴ (ج) موافقت نامه پادمان ایران به آن اشاره شد، تابع تمام آیین نامه های پادمان است که در موافقت نامه مورد تصریح قرار گرفته است. این به ویژه حاوی الزام به ارائه گزارش مربوط به تغییرات فهرست مواد هسته ای موجود می باشد. از اینرو، ایران به ارائه گزارش مربوط به واردات مواد هسته ای موردنظر در زمان واردات آن ملزم بوده است. ایران در نامه مورخ ۲۶ فوریه ۲۰۰۳ خود دریافت مواد هسته ای موردنظر را تأیید نموده و اظهار داشته است که از مواد ۴۳ (ج) و ۹۵ موافقت نامه پادمان چنین برداشت کرده که در زمینه ارائه گزارش به آژانس به دلیل آن که کل میزان اورانیوم کمتر از یک کیلوگرم مؤثر بوده است، الزامی وجود نداشته است. ایران در ۱۵ آوریل ۲۰۰۳ گزارش مربوط به فهرست مواد هسته ای خود را با عنایت به واردات آن ها ارائه نمود و در ۵ می ۲۰۰۳ نیز اطلاعات مربوط به طراحی اولیه آزمایشگاه چند منظوره جابربن حیان، جایی که اکثر مواد هسته ای در حال حاضر در آن ذخیره می شوند را ارائه کرده است.

فراوری یو.اف.۶ (UF_6): مقامات ایران اظهار داشته اند که اورانیوم های موسوم به یو.اف.۶ وارداتی، فراوری نشده و به ویژه این که این نوع اورانیوم در غنی سازی سانتریفیوژی و سایر آزمایشات به کار نرفته است. تنها یک سیلندر بزرگ و دو سیلندر کوچک یو.اف.۶ به عنوان UF_6 های وارداتی در ماه فوریه به آژانس نشان داده شد. این سیلندرها در ماه مارس در آزمایشگاه جابربن حیان در دسترس آژانس قرار گرفت. در آن زمان، بازرسان آژانس خاطرنشان ساختند که یکی از سیلندرها کوچک

---

^۱ پذیرش ترتیبات فرعی اصلاح شده توسط جمهوری اسلامی ایران بدون تصویب مجلس نیز یکی دیگر از اقدامات اعتمادساز و شفاف سازی بود که در همان ابتدای کار صورت پذیرفت (مؤلف).

سبک تر از حد اظهار شده آن است. مقامات دولت ایران توضیح دادند که مقدار اندکی از یو.اف.۶ (۱/۹ کیلوگرم) به دلیل نشت سوپاپ های روی در سیلندر کوچک، از دست رفته است. در جریان بازدید بعدی در ماه آوریل، توضیح داده شد که فقط یک سال قبل متوجه نشتی ها شده اند. ارزیابی نهایی هنگامی که نمونه برداری موسوم به مخرب صورت گرفته و نیز نمونه برداری های محیطی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته باشند، تکمیل خواهد شد.

فراوری یو.اف.۴ (UF₄): ایران به آژانس اطلاع داده است که بیشتر اورانیوم های UF₄ خود را در آزمایشگاه جابرین حیان به فلز اورانیوم تبدیل کرده است. درحالی که تجهیزات لازم برای فرایند تبدیل برچیده شده و در یک کانتینر نگه داری می شدند (در جریان سفر ماه فوریه به آژانس نشان داده شد)، ایران درحال حاضر سرگرم مرمت آن بخش از تأسیسات خود به عنوان آزمایشگاه فراوری فلز اورانیوم می باشد. فلز اورانیوم به همراه مابقی اورانیوم یو.اف.۴ و پسماند مربوطه جهت راستی آزمایی به آژانس ارائه شده است. ارزیابی نهایی در این خصوص هنگامی که نتایج تجزیه و تحلیل مربوط به آثار مخرب آشکار شود، انجام خواهد گرفت. اسناد ارائه شده از سوی مسئولان امر در حمایت از این موضوع مورد بررسی قرار گرفته است.

فراوری یو.اف.۲ (UO₂): درطول مذاکرات فوریه ۲۰۰۳، آژانس توسط ایران اطلاع یافت که برخی از UO₂ های وارداتی برای آزمایش تصفیه و پالایش اورانیوم و فرایندهای تبدیل آن، در آزمایشگاه های جابرین حیان به کار گرفته شده اند. این آزمایشات برای تأسیسات تبدیل اورانیوم موسوم به یو.سی.اف. اصفهان که در سال ۲۰۰۰ به آژانس اظهار شده و درحال حاضر در این شهر در حال ساخت است، می باشد. در ماه آوریل، مقامات ایران در پاسخ به درخواست های آژانس به این نهاد خبر دادند که مقداری از UO₂ ها برای آزمایشات تولید ایزوتوپ در رآکتور تحقیقاتی تهران نیز به کار رفته است و همچنین مقدار اندکی دیگر از UO₂ را برای آزمایش فرایندهای شیمیایی در تأسیسات تولید رادیوایزوتوپ های مولیبدنوم، ید و زنون استفاده کرده اند. مقدار UO₂ های استفاده نشده در آزمایشگاه جابرین حیان، به منظور راستی آزمایی به آژانس ارائه شده است. بیشتر UO₂ های به کار رفته در آزمایشات مرتبط با تبدیل اورانیوم (UCF) در قالب پسماندهای مایع در اصفهان برای راستی آزمایی به آژانس ارائه شده است. ارزیابی نهایی در این زمینه، هنگامی که نتایج تجزیه و تحلیل مربوط

به مخرب بودن این مواد تکمیل شود مشخص خواهد شد و اسناد ارائه شده از سوی مسئولان ذی ربط در حمایت از این موضوع، مورد بررسی قرار گرفته است.

برنامه غنی سازی اورانیوم:

در جریان سفر مدیرکل آژانس به تهران در فوریه ۲۰۰۳، معاون رئیس جمهوری ایران به آژانس اطلاع داد که بیش از ۱۰۰ مورد از مجموع ۱۰۰۰ سانتریفیوژ در نظر گرفته شده، نصب گردیده و بقیه آن ها نیز تا پایان سال نصب خواهد شد. وی، همچنین به آژانس اطلاع داد که تأسیسات مربوط به غنی سازی اورانیوم در مقیاس صنعتی که قرار است بیش از ۵۰ هزار سانتریفیوژ را در خود جای دهد، برنامه ای برای دریافت مواد هسته ای در آینده نزدیک نخواهد داشت. آژانس اطلاع یافته است که کارخانه غنی سازی اورانیوم قرار است فعالیت خود را در ژوئن ۲۰۰۳، ابتدا با آزمایشات تک دستگاهی و سپس با تعداد رو به افزایش سانتریفیوژها آغاز کند. مقامات ایران همچنین به آژانس اطلاع دادند که کارخانه غنی سازی در مقیاس صنعتی قرار است پذیرش سانتریفیوژها را در اوائل سال ۲۰۰۵ پس از آن که طراحی به وسیله آزمایشات انجام شده در کارخانه آزمایشی غنی سازی مورد تأیید قرار گیرد، آغاز کند. ایران همچنین اظهار داشته که کار طراحی و تحقیق و توسعه که تقریباً پنج سال پیش آغاز شده است، براساس مدل سازی و شبیه سازی گسترده از جمله آزمایش روتورهای سانتریفیوژها با یا بدون گاز خنثی صورت گرفته است.

در می ۲۰۰۳، ایران اطلاعات اولیه مربوط به طراحی تأسیسات غنی سازی خود را که در نطنز تحت ساخت دارد، ارائه نمود که این اطلاعات هم اکنون از سوی آژانس در دست بررسی است. از مارس ۲۰۰۳، بازرسان آژانس از تأسیسات نطنز به منظور راستی آزمایی اطلاعات مربوط به طراحی آن ها و انجام نمونه برداری های محیطی از تأسیسات غنی سازی، سه بار بازدید کردند. نخستین سری از نمونه های محیطی و تجزیه و تحلیل اثرات مخرب در چندین محل انجام شد. انتظار می رود در آینده نزدیک نمونه برداری های بیشتری انجام گیرد.

آژانس همچنین در حال طرح پرسش هایی در ارتباط با برنامه لیزر ایران است. ایران وجود یک برنامه محتوایی در مورد لیزر را پذیرفته است و بازرسان آژانس از تعدادی از محل هایی که گفته می

شود در برنامه مزبور ذی مدخل بوده اند، بازدید نموده است. به هر حال، ایران اظهار داشته است که هیچ غنی سازی در ارتباط با فعالیت های لیزری صورت نگرفته است.

برنامه آب سنگین:

بر اساس اطلاعات ارائه شده از سوی مقامات ایرانی، برنامه راکتور آب سنگین ایران عبارت است از کارخانه تولید آب سنگین که هم اکنون در اراک در حال ساخت می باشد؛ راکتور تحقیقاتی ۴۰ مگاواتی آب سنگین که ساخت آن قرار است در سال ۲۰۰۴ آغاز شود؛ کارخانه تولید سوخت در اصفهان نیز بخش دیگری از برنامه آب سنگین ایران است که ساخت آن برای سال ۲۰۰۳، نصب و راه اندازی آن برای سال ۲۰۰۶ و آغاز به فعالیت آن هم برای سال ۲۰۰۷ در نظر گرفته شده است. اهداف اعلام شده برای برنامه آب سنگین اراک که از سوخت UO_2 طبیعی و آب سنگین استفاده خواهد کرد، عبارتند از: تحقیق و توسعه راکتورها، تولید رادیوایزوتوپ و آموزش. هدف اعلام شده برای کارخانه تولید سوخت اصفهان نیز عبارت است از ساخت مجتمع های سوخت برای راکتور تحقیقاتی آب سنگین اراک و نیز برای نیروگاه هسته ای بوشهر.

ج) یافته ها و ارزیابی اولیه

- ایران در زمینه ارائه گزارش برخی مواد هسته ای خود، فراوری های بعدی و استفاده از آن مواد و اظهار تأسیسات مربوطه که مواد هسته ای در آن ذخیره و فراوری می شوند، از عمل به تعهدات خود ناشی از موافقت نامه پادمان قصور کرده است. البته، ایران دسترسی به اماکن مورد اشاره و گزارشات مربوطه را فراهم کرده و یا این که اعلام داشته همکاری لازم را مبذول خواهد داشت.
- مقدار مواد هسته ای مورد نظر، وسیع و زیاد نبوده است^۱ و این مواد قبل از آن که برای استفاده و کاربرد به عنوان بخشی از مواد شکافت پذیر در یک ابزار هسته ای قابل انفجار مناسب شوند، نیاز به فراوری بیشتر دارند. در حالی که این قصورها در مراحل اصلاح و ترمیم از سوی

---

^۱ کل مقدار مواد هسته ای به میزان تقریبی ۱/۸ تن، تنها ۰/۱۳ کیلوگرم اورانیوم مؤثر است. به هر حال، این رقم در راستای توانایی یک کشور برای انجام توسعه و تحقیقات فعالیت های هسته ای چندان مهم و قابل توجه به نظر نمی رسد (آژانس).

ایران قرار دارند، فرایند راستی آزمایی و اثبات صحت و درستی موارد اظهارشده از سوی ایران همچنان در جریان است.

- آژانس به طرح سؤالات آزاد خود از جمله موارد ذیل همچنان ادامه می دهد: تکمیل تجزیه و تحلیل های جامع تر مربوط به تحقیق و توسعه از سوی ایران در زمینه ایجاد قابلیت ها و توانمندی های غنی سازی آن، ادامه کسب اطلاعات پیرامون اظهارات مربوط به غنی سازی اظهارنشده مواد هسته ای به ویژه در شرکت کالای الکتریک، پرسش های بیشتر درمورد نقش فلز اورانیوم در چرخه سوخت هسته ای ایران، پرسش های بیشتر درمورد برنامه ایران در ارتباط با استفاده از آب سنگین از جمله تولید آب سنگین و طراحی و ساخت رآکتور آب سنگین.

- مدیرکل به کرات ایران را ترغیب به پیوستن به پروتکل الحاقی کرده است. بدون اجرای این پروتکل، توانایی آژانس در حصول اطمینان قابل قبول درخصوص عدم وجود فعالیت های اظهارنشده هسته ای با محدودیت مواجه است. این مورد به ویژه در مورد کشوری همچون ایران با فعالیت های گسترده هسته ای و فناوری های پیشرفته چرخه سوخت، صادق است. از نظر مدیرکل آژانس، پابندی ایران به پروتکل الحاقی گامی مهم به سمت جلو تلقی می شود.

۲. بیانیه جمهوری اسلامی ایران در شورای حکام^۱

خانم رئیس

اجازه می‌خواهم در ابتدا، از مدیر کل و معاونان وی - دکتر چتو و دکتر گلد اشمیت - به خاطر سخنان مقدماتی شان تشکر کنم.

به دلیل اختصاص این جلسه شورای حکام به کشور جمهوری اسلامی ایران، سرزمینی مشحون از مباحثات به خاطر فرهنگ و میراث خود، اجازه دهید به عبارات حکیمانه از دو شاعر برجسته با معروفیت جهانی مان یعنی محمد روحی و حافظ اشاره کنم که با وجود ایجاز، دنیایی از مفهوم در آن نهفته است: "در واقع وضعیت چشمان تو خبر از جنگ می‌دهد و ما از این که فکر می‌کردیم از این چشم‌ها صلاح و خیر می‌بارد، در اشتباه بودیم". "ای چشم بدان که من غرق در خرد و سلامت عقل بودم، اما اکنون دچار یک خیال باطل شده‌ام. مصلحت این نیست که عاقل باشم".

صادقانه امیدوارم که تحت مدیریت توانمند، مهارت‌ها و تجارب دیپلماتیک جنابعالی، شورای حکام در مسیری صحیح قرار گیرد. هدف ما رسیدن به مقصدی است که در واقع هدف مورد توجه همه است و از این رو، هر تلاشی غیر از این به طور حتم در جهت حل و فصل نهایی موضوع مفید نخواهد بود.

مایلم مراتب قدردانی عمیق خود را از اعضای جنبش عدم تعهد (نم) به خاطر همبستگی، تبادل نظر و مذاکرات سازنده و مفید و همچنین حمایت از جمهوری اسلامی ایران ابراز دارم. همچنین باید از آقای حنیف، سفیر و رئیس جنبش عدم تعهد در وین به خاطر اعلام مواضع و سخنرانی به نیابت از اعضای این جنبش تشکر نمایم.

در اینجا اجازه می‌خواهم به گزارش Gov/۲۰۰۳/۴۰ مدیرکل آژانس اشاره نمایم. اجازه بدهید سخن خود را با انتقادی دوستانه از مسیری که این گزارش براساس آن تهیه شده و انتشار یافته، آغاز کنم. این گزارش، یک صورت و قالب ظاهراً واقعی به خود گرفته، اما ارزیابی ما این است که این گزارش می‌توانست در یک قالب بی‌طرفانه‌تر، عادلانه‌تر و متوازن‌تری تدوین شود. با فرض لفاظی‌های سیاسی چند ماه گذشته و دستورات ناگواری که در ارتباط با شکل، محتوا، جمع‌بندی و

---

^۱ این بیانیه توسط علی اکبر صالحی، سفیر و نماینده جمهوری اسلامی ایران نزد آژانس بین‌المللی انرژی اتمی قرائت شده است.

قضاوت نهایی گزارش در برخی پایتخت های مشخص با نفوذ صادر شد، مخاطب چاره دیگری جز واقع گرایی و رضایت از آن چه به عنوان گزارش پیش روی ماست، نمی یابد. به هر حال، همچنان یک جای امیدواری باقی است و آن عبارت از این است که تمام سازمان های بین المللی تاکنون به مرحله تسلیم محض در این ارتباط نرسیده اند.

مشاهده یک گزارش محرمانه که در همان روز انتشار، بحث کاملی در ارتباط با آن در سی.ان.ان صورت گرفت، واقعاً چندان خشنود کننده نیست. در اینجا من از تمام همکارانم در این مکان استعدا دارم در مورد توزیع احتمالی غیرمجاز گزارش های محرمانه مراقب باشند، چرا که این کار به طور نه چندان غیرآگاهانه ای منافع امنیتی و حقوق همه کشورهای عضو را دچار آسیب می کند. به علاوه، بر اساس ماده ۵ موافقت نامه پادمان مدل INF/CIRC/۱۵۳ و ماده ۵ بخش ۲ مقوله ب از سند INF/CIRC/۲۱۴ اطلاعات اظهار شده پیرامون مواد هسته ای تابع پادمان تنها در صورتی که کشورهایی که مستقیماً در آن ذی مدخل هستند موافقت نموده باشند، براساس تصمیم شورای حکام می تواند انتشار یابد. تا آنجا که من اطلاع دارم نه جمهوری اسلامی ایران و نه تصمیم قبلی شورای حکام، اجازه آشکار شدن محتوای گزارش را نداده اند. البته، من این موضوع را به عنوان یک مسئله بحث انگیز و جنجالی مطرح نکردم، بلکه تنها خواستم بر لزوم مراقبت بیشتر نسبت به آن تأکید کنم تا موارد مشابه آن در آینده اتفاق نیفتد.

اصل موضوع گزارش پیش روی ما، تنها به مقدار اندک ۰/۱۳ کیلوگرم اورانیوم موثر که در سال ۱۹۹۱ وارد کردیم باز می گردد. این ماده باید در موارد آمیزش های گوناگون مربوط به فرایندهای مختلف در تأسیسات تبدیل اورانیوم ما (UCF) به کار رود. جهت یادآوری به عرض شورا می رسد که این تأسیسات از همان آغاز ساخت خود تحت موافقت نامه پادمان قرار داشته و قبل از پذیرش ترتیبات فرعی اصلاح شده، جمهوری اسلامی ایران به عنوان نشانه ای آشکار از شفافیت این مورد را به آژانس اطلاع داد.

به رغم اختلافات ظریف در تفسیر مواد نود و پنجم و سی و چهارم سند INF/CIRC.۲۱۴، جمهوری اسلامی ایران این مواد را به آژانس اظهار کرد و اکنون نیز این مواد تحت نظارت کامل پادمان مربوطه قرار دارد. با فرض پذیرش کوتاهی ما در اظهار با تأخیر این مقدار اندک از مواد هسته ای (به عبارت دیگر ۰/۱۳ از یک کیلوگرم اورانیوم موثر) که بسیار پایین تر از آستانه نظارتی آژانس می باشد،

چگونه کسی می تواند قصورات زیر را در گزارش ۲۰۰۳/۳۵ GOV و گزارش اجرای پادمان (SIR) در سال ۲۰۰۳ توضیح دهد و توجیه کند:

- صفحه ۵۶، بند ۱۸۷: از مجموع ۳۵۷ تأسیسات باقی مانده با مواد هسته ای با مقادیر پائین (SQ) در سال ۲۰۰۲، ۳۴ تأسیسات (ده درصد) در ۱۵ کشور از نیل کامل به هدف نظارت بر جزئیات کمیته مواد بازمانده اند و ۳۲ تأسیسات (۹ درصد) در ۱۵ کشور نیز نتوانسته اند ارائه به روز گزارش های خود را رعایت کنند.
- صفحه ۵۹، بند ۱۹۹: در شش تأسیسات، جزئیات کمیته هدف نظارت به مدت چندین سال حاصل نشده است که دلیل مترتب بر آن عبارت از این بوده که تدابیر پیش بینی شده در رویکردهای پادمانی، قابل اجراء نبوده است.
- صفحه ۶۰، بند ۲۰۵: در شش رآکتور آب سبک (هفت مورد در سال ۲۰۰۱) جزئیات کمیته یا به روز بودن هدف نظارت قابل حصول نبوده است.
- آیا گزارش مربوط به انتقال صدها کیلوگرم آمونیوم با استفاده از حفاظ اورانیوم به داخل یک کشور توسط کشور مبدأ و تولید کننده آن یا توسط کشور دریافت کننده در این خصوص یعنی عراق، اظهار شده است؟

گزارش اجرای پادمان در سال ۲۰۰۲ به روشنی نشان می دهد که هر کشور عضو به ندرت می تواند ادعا کند بی نقص بوده است. به هر حال، یک ویژگی مهم که در اینجا باید به دنبال آن بود، رغبت و تمایل کشورهای عضو به تصحیح قصورات احتمالی شان است. اگر در واقع هدف جمعی ما حل و فصل مسائل و تبدیل نکردن آن ها به مشکلات بین المللی با تبعات و عواقب گسترده و دامنه دار است، پس ما باید به نحوی خردمندانه تمام نیروی خود را برای جلوگیری از اعمال رویه استاندارد دوگانه که قاعدتاً انگیزه سیاسی دارد، بسیج کنیم.

آیا هر یک از کشورهای عضو، تعهد و الزام حقوقی در توجیه و تشریح فعالیت های صلح آمیز خود دارند؟ آیا این که این تعهد فقط شامل ارائه گزارش فعالیت ها به آژانس و عمل به تعهدات درچارچوب موافقت نامه پادمان آن می باشد؟ آیا برخورداری از فناوری صلح آمیز هسته ای درچارچوب ان.پی.تی حق انکار ناپذیر و مسلم تمام کشورهای عضو نیست؟

خانم رئیس، اجازه می‌خواهم در چارچوب نیت و اهداف وین که همانا روحیه تفاهم و همکاری است، مواضع اصولی جمهوری اسلامی را همان گونه که توسط آقای آقا زاده، معاون رئیس جمهور ما در ماه می ۲۰۰۳ در مقر آژانس بیان شده، بار دیگر اعلام و همچنین به بیان نقطه نظرات خود بپردازم.

جمهوری اسلامی ایران به موجب مفاد ان.پی.تی به تمام تعهدات خود جامعه عمل پوشانده است. موضع ایران مبنی بر رد گزینه سلاح هسته ای به عنوان یک اصل و قرارداد تاسیسات هسته ای صلح آمیز خود تحت نظارت کامل موافقت نامه پادمان، مظهر و نمادی آشکار از تعهد ما نسبت به یک ان.پی.تی قوی و مستحکم است. ایران دستیابی، توسعه و استفاده از سلاح‌ها و جنگ افزارهای هسته ای را غیرانسانی، غیراخلاقی و برخلاف اصول بنیادین خود می‌داند. این سلاح‌ها در دکتترین دفاعی ایران جایی ندارند. این جنگ افزارها، باعث افزایش امنیت ایران نمی‌شوند و به عاری شدن خاورمیانه از سلاح‌های کشتار جمعی که جزو علائق و خواست‌های برتر ایران است، کمکی نمی‌کنند.

جمهوری اسلامی ایران بر این باور است که تمام مفاد ان.پی.تی از اهمیتی برابر و یکسان برخوردارند. حفظ موازنه بین «حقوق و تعهدات» که در معاهده مزبور مورد تصریح قرار گرفته، ضمن حفظ انسجام و یکپارچگی آن، به افزایش اعتبار آن می‌انجامد و موجبات ارتقاء جهان شمولی و اجرای کامل ان.پی.تی را فراهم می‌آورد.

مردم ایران می‌دانند که قابلیت و توانمندی بیشتر، لزوماً مسئولیت بیشتری را ایجاد می‌کند. ما اثبات خواهیم کرد که این مسئولیت‌پذیری و پاسخگویی بخشی از جستجو و تلاش ما برای دستیابی به فناوری کامل هسته ای در مقاصد صلح آمیز است. ما در حال تقویت و اجرای قوانین و مقررات ملی خود در خصوص کنترل مواد و تجهیزات هسته ای و رادیواکتیو هستیم. ما از هرگونه تعامل سازنده از سوی طرف‌های دیگر از جمله گروه تأمین کنندگان هسته ای استقبال می‌کنیم.

بسیاری از همکاران من در اینجا و دبیرخانه آژانس به خوبی واقف اند که از زمان آغاز مأموریت من در وین، نهایت تلاش خود را برای ارتقاء سطح همکاری بین جمهوری اسلامی ایران و آژانس و ادامه این روند بدون این که به مانعی برخورد نماید، به کار بسته‌ام. آن چه مشخص است این است که اعتمادسازی ابزارها و وسائل خاص خود را می‌خواهد که یکی از این ابزار، شناسایی علائم و نمادهای همکاری و نیت صادقانه یکدیگر است و دیگری، استفاده از زبان درست برای گفتگوست. زبان زور و

تهدید، عبث و بیهوده خواهد بود و تأثیری در حصول نهایی به هدف مشترک ما نخواهد داشت. رجاء واثق دارم شورای حکام این واقعیت مهم را مورد توجه قرار دهد.

در پایان، هیئت جمهوری اسلامی ایران امیدوار است که تبیین منطقی واقعیت‌ها بر روند امور حاکم باشد. مایلم یک بار دیگر تأکید کنم که ارتقاء سطح همکاری و اعتمادسازی در یک فضای دوستانه و مسالمت آمیز به بهترین وجه امکان پذیر است و در این راستا، مایلم یک بار دیگر توجه مثبت خود نسبت به پروتکل الحاقی را مورد تأکید قرار دهم. به طور حتم، نتیجه مثبت این اجلاس نقشی راه گشا در جهت حل و فصل این مسأله خواهد داشت و بالاخره این که همه ما در اینجا برای موفقیت حضور داریم، نه شکست.

۳. بیانیه عدم تعهد در شورای حکام

خانم رئیس

۱. امروز، در واقع یک روز تاریخی برای شعبه جنبش عدم تعهد در وین می باشد. اما در ابتدا اجازه می خواهم قدردانی صمیمانه اعضای عدم تعهد در آژانس را به شما به خاطر هدایت توانمندانه شورای حکام ابراز دارم. اعضای عدم تعهد از این که یکی از اعضای فعال عدم تعهد (سفیر کویت) در مقام ریاست شورای حکام قرار گرفته است خرسند می باشد و ما قول می دهیم به منظور تضمین نتایج موفق، همکاری و حمایت کامل داشته باشیم.
۲. شعبه وین در وین همچنین تمایل دارد فرصت را مغتنم شمرده و از مدیرکل آژانس، آقای محمد البرادعی، قدردانی نماید و حمایت خود از تلاش های ایشان در هدایت آژانس به شیوه ای حرفه ای و در راستای دستیابی به اهداف و انجام مأموریتش ابراز می دارد.
۳. افتخار دارم تا از طرف شعبه عدم تعهد در وین، این بیانیه را ارائه نمایم. نم در چارچوب آژانس بین المللی انرژی اتمی، حضور خود را برای اولین بار به عنوان یک گروه در آژانس متعاقب بیانیه سیزدهمین کنفرانس سران عدم تعهد در کوآلامپور در ۲۵ فوریه ۲۰۰۳ اعلام می دارد. این بیانیه اظهار می دارد: "تقویت هماهنگی و همکاری از طریق برگزاری جلسات منظم دفتر هماهنگی در نیویورک، و همچنین ژنو، وین و نایروبی و در صورت ضرورت در سایر مراکز، با هدف پاسخگویی به موقع به تحولات بین المللی که بر جنبش و اعضای آن تأثیر می گذارد". علاوه بر این، اعضای عدم تعهد احساس کردند که در حال حاضر نیاز به ایفای نقش فعال این جنبش در موضوعات آژانس و در همکاری و هماهنگی نزدیک با گروه ۷۷ و چین وجود دارد.
۴. اعضای عدم تعهد نگرانی شدید خود را در خصوص افزایش توسط به یکجانبه گرائی و تجویزات تحمیلی یک جانبه ابراز می دارد و در این چارچوب، تأکید می کند که چندجانبه گرائی و راه حل های توافق شده چندجانبه بر طبق منشور ملل متحد، تنها روش پایدار برای رسیدگی به موضوعات خلع سلاحی و امنیت بین المللی می باشد. در این رابطه، نم از

تصویب قطعنامه ۵۷/۶۳ توسط مجمع عمومی درخصوص ارتقاء چندجانبه گرائی در حوزه خلع سلاح و عدم اشاعه، استقبال می کند.

۵. نم، کاملاً نقش آژانس را به عنوان یک سازمان علمی و فنی بین دولتی مستقل درون نظام ملل متحد که به عنوان یک نقطه تماس جهانی برای همکاری های هسته ای خدمت می کند، به رسمیت می شناسد. آژانس به کشورهای درحال توسعه در برنامه ریزی برای استفاده از علوم و فناوری هسته ای جهت مقاصد مختلف صلح آمیز به ویژه در قالب دستیابی به اهداف اقتصادی و اجتماعی شامل تولید الکتریسیته، و همچنین تسهیل انتقال چنین فناوری و دانشی به شیوه ای پایدار، کمک می کند. در این چارچوب است که اعضای عدم تعهد همراهی خود را با بیانیه برزیل که از طرف گروه ۷۷ و چین درخصوص سایر موضوعات در دستورکار این اجلاس شورای حکام ارائه شده است، ابراز می دارند.

۶. اعضای عدم تعهد حمایت خود را از ایجاد منطقه خاورمیانه عاری از سلاح های کشتار جمعی تکرار می کنند. به این منظور، ما بر نیاز به ایجاد سریع منطقه عاری از سلاح های هسته ای در خاورمیانه برطبق قطعنامه ۴۸۷ (۱۹۸۱) و بند ۱۴ قطعنامه ۶۸۷ (۱۹۹۱) شورای امنیت و قطعنامه های مرتبط مجمع عمومی که با اجماع تصویب شدند، مجدداً تأکید می کنیم. ما از تمامی کشورهای عضو مربوطه می خواهیم که جهت ایجاد چنین منطقه ای اقدامات فوری و عملی اتخاذ نمایند و تا ایجاد این منطقه، از اسرائیل می خواهیم تا سریعاً تمامی تأسیسات هسته ای خود را تحت پادمان کامل آژانس قرار دهد.

۷. اعضای نم با نگرانی مدنظر قرار می دهند که محدودیت های بی مورد درخصوص صادرات مواد، تجهیزات و فناوری به کشورهای درحال توسعه، هنوز ادامه دارد. ما مجدداً تأکید می کنیم که نگرانی های اشاعه از طریق موافقت نامه های غیرتبعیض آمیز، جامع، جهانی و مذاکره شده به شیوه چندجانبه، بهتر برآورده می شوند. ترتیبات کنترلی عدم اشاعه باید شفاف بوده و برای مشارکت تمامی اعضاء باز باشد و باید تضمین نمایند که نسبت به دسترسی به مواد، تجهیزات و فناوری برای مقاصد صلح آمیز و موردنیاز کشورهای درحال توسعه برای توسعه مداوم آنان، محدودیتی ایجاد نمایند.

۸. جنبش از بازدید مدیرکل آژانس از ایران و همچنین امضای ترتیبات فرعی اصلاح شده توسط ایران در ۲۶ فوریه ۲۰۰۳ استقبال می کند.

۹. اعضای عدم تعهد از ابتکار سازنده و سیاست شفاف ایران در ارائه استراتژی هسته ای صلح آمیز کشور به اعضای آژانس توسط جناب آقای رضا آقازاده، معاون رئیس جمهور، در ۵ می ۲۰۰۳ استقبال می کنند.

۱۰. در این چارچوب، جنبش از تصمیم ایران مبنی بر اعطای اجازه به آژانس برای بازرسی از تأسیسات هسته ای آن به صورت داوطلبانه حتی قبل از پذیرش رسمی ترتیبات فرعی اصلاح شده، استقبال می کند. جنبش همچنین از اقدامات اعتمادساز ایران از جمله ارائه داوطلبانه پرسشنامه اطلاعات طراحی چند تأسیسات، اعطای اجازه نمونه برداری محیطی از برخی تأسیسات، تسهیل بازدید مسئولین پادمان آژانس و بازرسان از تأسیسات متعدد، و اعطای اجازه بازدید از چند ساختمان و کارگاه که هیچ ارتباطی با تأسیسات هسته ای نداشتند توسط مسئولین و بازرسان آژانس، استقبال می کند. اعضای عدم تعهد اتخاذ گام های متعدد توسط ایران بعد از پذیرش ترتیبات فرعی اصلاح شده شامل پذیرش ۶ مأموریت پادمانی آژانس در طول سه ماه گذشته را مدنظر قرار می دهند.

۱۱. اعضای عدم تعهد بر این عقیده هستند که محتوای گزارش مندرج در سند GOV/۲۰۰۳/۴۰ دلالتی بر عدم پایبندی ندارد و فقط مبین قصور در گزارش است. جنبش آژانس و ایران را تشویق می کند که به مشورت ها و گفتگوهای خود برای دستیابی به پیشرفت محتوایی درخصوص اجرای موافقت نامه پادمان در تأسیسات جدید ادامه دهند. اعضای عدم تعهد همچنین از تلاش های مدیرکل در این رابطه قدردانی کرده و از اعلام ایران مبنی بر بررسی مثبت امضای پروتکل الحاقی و همچنین دعوت باز از کشورهای توسعه یافته برای مشارکت و همکاری در برنامه هسته ای آن استقبال می کند.

۴. بیانیه رئیس شورای حکام (۱۹ ژوئن ۲۰۰۳ - ۲۹ خرداد ۱۳۸۲)

شورای حکام، مراتب قدردانی خود را از گزارش ۶ ژوئن مدیرکل آژانس اعلام می کند که حاوی یک شرح عینی و واقعی از تحولات ماه مارس تاکنون درخصوص موضوعات پادمانی در جمهوری اسلامی ایران که نیاز به رفع ابهام و اتخاذ اقدام مقتضی دارند، می باشد.

شورای حکام از دبیرخانه به خاطر انجام فعالیت های تأیید و نظارت جامع تمجید و حمایت کامل خود را از تلاش های در دست اقدام آن برای حل و فصل موضوعات باقی مانده اعلام می کند. شورا در نگرانی ابراز شده توسط مدیرکل مبنی بر این که ایران در موارد متعددی در گذشته در اظهار مواد، تأسیسات و فعالیت ها آن گونه که مطابق تعهدات بایسته پادمانی اش کوتاهی کرده، سهمیم است. با یادآوری این که ایران اقداماتی را برای رفع این قصور اتخاذ کرده است، شورا از ایران می خواهد که سریعاً تمامی مسائل مربوط به پادمان ها را که در این گزارش به آن اشاره شده است، اصلاح کند و موارد باقی مانده را حل و فصل نماید.

شورای حکام از تعهد مؤکد ایران به شفافیت کامل استقبال می کند و از ایران انتظار دارد به منظور ایجاد اعتماد لازم در جامعه بین المللی امکان دسترسی کامل به هر مکانی را که آژانس ضروری تشخیص می دهد، فراهم نماید. شورا با یادآوری این که کارخانه غنی سازی تحت پادمان آژانس قرار دارد، ایران را ترغیب می کند که تا حل و فصل موضوعات باقی مانده مربوطه، به عنوان یک اقدام اعتماد آور هیچ ماده هسته ای را به کارخانه غنی سازی عرضه نکند.

شورای حکام از ایران می خواهد که با آژانس در انجام وظایفش کاملاً همکاری نماید. شورا، به ویژه اظهارات مقدماتی ۱۶ ژوئن مدیرکل آژانس را مدنظر قرار می دهد و از ایران می خواهد که به آژانس اجازه نمونه برداری محیطی از اماکنی که انجام غنی سازی در مورد آن ها مطرح است، اعطاء نماید.

شورای حکام از آمادگی ایران برای بررسی امضاء و تصویب پروتکل الحاقی با دید مثبت، استقبال می کند و از ایران می خواهد که هرچه سریع تر و بدون قید و شرط، پروتکل الحاقی را به منظور تقویت توانایی آژانس در ارائه تضمین های معتبر در مورد ماهیت صلح آمیز فعالیت های هسته ای ایران به ویژه درخصوص عدم ورود فعالیت ها و مواد اظهار نشده، منعقد و اجراء نماید.

شورای حکام از مدیر کل آژانس می خواهد که گزارش دیگری را در این خصوص، در زمان مقتضی تهیه و ارائه نماید.